

Kuriame
Lietuvos ateitį
2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmų programa

IKIMOKYKLINIO IR MOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKAMS TAIKOMŲ DANTŲ ĖDUONIES PREVENCIJOS INTERVENCIJŲ VEIKSMINGUMAS IR EKONOMINIS EFEKTYVUMAS

Vadovas: R. Janonienė

Atsakingos vykdytojos: M. Velutyte (2018 m. gegužės 9 d. – 2019 m. sausio 31 d.), M. Makutėnaitė (2019 m. vasario 18 d. – 2019 m. gegužės 8 d.); G. Petronytė.

Vertinimo laikotarpis: 2018 m. gegužės mėn. – 2019 m. gegužės mėn.

Pagrindimas. Pasaulio šalyse dantų ėduonis yra viena iš dažniausių lėtinių neinfekcinių ligų, kuri kelia iššūkius sveikatos priežiūros sistemoms. Lietuvoje įgyvendinamos prevencinės priemonės, skirtos mažinti vaikų burnos ligų paplitimą, tačiau vaikų burnos sveikatos rodikliai (dantų ėduonies paplitimas, KPI indeksas) rodo prastą jų burnos sveikatos būklę.

Vertinimo tikslas – apžvelgti įrodymus apie vaikų dantų ėduonies prevencijos intervencijų veiksmingumą ir ekonominį efektyvumą.

Vertinimo klausimai:

1. Kokios vaikų dantų ėduonies prevencijos intervencijos yra veiksmingos?
2. Kokios vaikų dantų ėduonies prevencijos intervencijos yra ekonomiškai efektyvios?

Medžiaga ir metodai. Mokslinių publikacijų paieška atlikta duomenų bazėse: MEDLINE (per Pubmed), Cochrane Database of Systematic Reviews (per Cochrane library), EBSCOhost (per EBSCO Publishing), SpringerLink, Wiley, Taylor & Francis ir Emerald. Taikyti mokslinių straipsnių paieškos kriterijai: metaanalizės, sisteminės apžvalgos, literatūros apžvalgos, tyrimai (tyrimų tipui taikyti reikalavimai) ir ekonominio vertinimo tyrimai, publikuoti anglų kalba 2008 m. sausio mėn. – 2018 m. rugsėjo mėn. Intervencijų veiksmingumui ir ekonominiam efektyvumui vertinti taikyta aprašomoji analizė.

Rezultatai. Duomenų bazėse buvo rasti 4276 moksliniai straipsniai, iš jų atrankos kriterijus atitiko 16 straipsnių: 8 kontroliuojami atsitiktinių imčių tyrimai, 2 kontroliuojami prieš – po tyrimai ir 6 ekonominio vertinimo tyrimai.

Du kontroliuojami atsitiktinių imčių tyrimai rodo, kad ikimokyklinio amžiaus vaikams pieninių ir nuolatinių dantų ėduonies paplitimą sumažino įgyvendinamos dantų valymo programos, kuriose vaikai savarankiškai valosi dantis dantų pasta turinčia fluoro, stebint sveikatos priežiūros specialistams ir mokytojams bei jiems vedami mokymai. Trys tyrimai (du kontroliuojami atsitiktinių imčių ir vienas prieš – po tyrimai) nustatė, kad mokyklose vedami burnos sveikatos

mokymai gerino mokyklinio amžiaus vaikų dantų priežiūros įgūdžius, sumažino dantų ėduonies, dantų apnašų paplitimą ir dantenu kraujavimą. Du kontroliuojami atsitiktinių imčių tyrimai rodo, kad mokyklinio amžiaus vaikams bei jų tėvams taikytos švietimo ir motyvacinės intervencijos gerino vaikų dantų priežiūros įgūdžius bei mažino dantų apnašų paplitimą ir dantenu kraujavimą. Trys ekonominiai tyrimai nustatė vaikų dantų ėduonies prevencijos intervencijų, teikiamų vaikams mokyklose, namuose ir jų tėvams ekonominį efektyvumą. Du ekonominiai tyrimai rodo, kad vaikų dantų valymas dantų pasta turinčia fluoro namuose duoda ekonominę naudą iš sveikatos priežiūros perspektyvos. Du ekonominiai tyrimai nustatė, kad ekonomiškai naudinga iš sveikatos priežiūros perspektyvos įgyvendinti vaikų dantų valymo programą mokyklose, tėvams teikti motyvacinį interviu ir taikyti integruotas kelias intervencijas, siekiant mažinti vaikų dantų ėduonies paplitimą.

Išvados. Ikimokyklinio amžiaus vaikams pieninių ir nuolatinių dantų ėduonies paplitimą gali sumažinti ikimokyklinio ir mokyklinio ugdymo įstaigose įgyvendinamos dantų valymo programos, kuriose vaikai savarankiškai valosi dantis dantų pasta turinčia fluoro, stebint sveikatos priežiūros specialistams ir mokytojams bei jiems vedami mokymai. Mokyklinio amžiaus vaikams dantų ėduonies ir jų apnašų paplitimą, dantenu kraujavimą gali sumažinti burnos sveikatos mokymai vedami mokyklose bei jų tėvams skirtos švietimo ir motyvacinės intervencijos. Specialistų telefonu teikiamos konsultacijos mamoms apie jų vaikų dantų priežiūrą ir mitybą, ypač jų vizitai į namus, skirti vaikų dantų apžiūrai ir jų priežiūrai, gali būti ekonomiškai efektyvūs. Mokyklose vaikams taikoma dantų skalavimo skysčiu turinčiu fluoro programa gali būti ekonomiškai efektyvi, tačiau trūksta ekonominių tyrimų, vertinančių dantų ėduonies prevencinių programų įgyvendinimą mokyklose.